EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 21.2.2023
COM(2023) 103 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Společná rybářská politika dnes a zítra: Paktem pro rybolov a oceány k udržitelnému, vědecky podloženému, inovativnímu a inkluzivnímu řízení rybolovu

{SWD(2023) 103 final}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Společná rybářská politika dnes a zítra: Paktem pro rybolov a oceány k udržitelnému, vědecky podloženému, inovativnímu a inkluzivnímu řízení rybolovu

1. ÚVOD

Cílem společné rybářské politiky (SRP) je zajistit dlouhodobou udržitelnost rybolovu a akvakultury, dostupnost dodávek potravin a přiměřenou životní úroveň pro rybolovné a akvakulturní komunity. To se týká se všech účastníků v rámci celého hodnotového řetězce, aby byla zachována socioekonomická struktura pobřežních komunit.

Spojením cílů v oblasti environmentální, sociální a ekonomické udržitelnosti se SRP stala předchůdkyní Zelené dohody pro Evropu[1] a jejích souvisejících strategií[2]. Zelená dohoda pro Evropu pak posílila přístup SRP, který zdůrazňuje trojí přínos rybolovu a akvakultury pro hospodářství a zaměstnanost v pobřežních oblastech, potravinové zabezpečení v EU a ochranu mořského prostředí.

Naše moře a jejich bohatá biologická rozmanitost, na níž závisí socioekonomická struktura, dnes čelí mnoha složitým výzvám. Čelí účinkům námořních činností, znečištění (např. obohacování živinami a znečišťující látky, odpad v moři včetně plastů a mikroplastů, podmořský hluk apod.) a změny klimatu (například šíření nepůvodních druhů). SRP a odvětví rybolovu musí odvést svůj díl práce, nemohou však tyto výzvy řešit samy. Stejně zásadní je řešit dopad jiných lidských tlaků na mořské prostředí než tlaků způsobených rybolovem a usnadnit obnovu zdravých oceánů, na nichž rybáři a pobřežní komunity EU závisejí.

K tomu je nezbytný integrovaný přístup, který je soudržný s oblastmi jiných politik, například environmentální, zemědělské a energetické politiky. V tomto ohledu je klíčem provádění všech součástí Zelené dohody pro Evropu a zejména akčního plánu pro nulové znečištění[3]. Například v Baltském moři mají eutrofizace a znečišťování vážný dopad na udržitelnost mořského prostředí, včetně rybích populací. Je zjevné, že sama opatření k řízení rybolovu ke zlepšení situace nestačí. Zúčastněné strany napříč oblastmi politiky musí tedy pro řešení společných výzev spojit síly, jak ilustruje podpis deklarace z konference „Naše Baltské moře“[4]. Ve Středozemním a Černém moři jsou zdrojem obzvláště velkých obav negativní účinky znečišťování na mořské prostředí. V tomto ohledu Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři (GFCM) vypracuje regionální strategii pro přizpůsobování s cílem vypořádat se s potenciálními účinky znečišťování, včetně znečišťování plasty, s podmořským

---

1 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Zelená dohoda pro Evropu (COM/2019/640 final).

2 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy (COM/2020/381 final) a sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – Navrácení přírody do našeho života (COM/2020/380 final).

3 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Cesta ke zdravé planetě pro všechny – Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy“ (COM(2021) 400 final).

4 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf.

hlukem, opuštěnými, ztracenými nebo jinak vyřazenými lovnými zařízeními, jakož i s živinami a znečišťujícími látkami.

Účelem tohoto sdělení je podat zprávu o fungování SRP ve smyslu článku 49 nařízení o SRP a stanovit vizi a cestu směrem k udržitelnému a odolnému rybolovu budoucnosti. Doplňuje akční plán ochrany a obnovy mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov[5] (dále jen „akční plán pro mořské prostředí“) a sdělení o energetické transformaci odvětví rybolovu a akvakultury EU[6] (dále jen „iniciativa týkající se energetické transformace“), které určují a upřednostňují konkrétní opatření, která jsou zapotřebí pro zvláštní výzvy v oblasti rybolovu, životního prostředí a klimatu. Cílená zpráva navíc poskytuje komplexní hodnocení společné organizace trhu[7].

Toto sdělení by mělo být vykládáno společně s doprovodným pracovním dokumentem útvarů Komise, který poskytuje podrobnější vhled do současného stavu provádění SRP, přičemž vychází z rozsáhlého konzultačního procesu probíhajícího od prosince 2021, různých studií, usnesení Evropského parlamentu a příspěvků Rady a členských států.

2. POSÍLENÍ POSTAVENÍ LIDÍ V RYBÁŘSKÝCH A AKVAKULTURNÍCH KOMUNITÁCH

Rybolov a akvakultura jsou povolání s dlouhou tradicí hluboce zakořeněnou v evropském kulturním dědictví. Podle výroční hospodářské zprávy o rybářském loďstvu EU[8] bylo v roce 2020 v komerčním rybolovu v EU zaměstnáno více než 124 630 rybářů, což odpovídá 82 272 ekvivalentům plného pracovního úvazku. Podle nejnovější hospodářské zprávy o akvakultuře v EU se v roce 2018 odhadoval počet zaměstnanců v odvětví akvakultury v EU na 69 000 a počet plných pracovních úvazků na 39 000[9]. Rybolov i akvakultura přispívají k zajištění široké škály potravin a poskytují zaměstnání v mnoha pobřežních komunitách. Sociálnímu rozměru politiky by proto měla být věnována zvláštní pozornost.

Strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ uznává silnou vazbu mezi zdravím lidí, společnosti a planety a potřebu zajistit živobytí primárních producentů, aby bylo možné úspěšně přejít na udržitelný potravinový systém EU. Zajištění udržitelných pracovních míst pro rybáře, producenty v oblasti akvakultury a všechny účastníky hodnotového řetězce proto závisí na udržitelném využívání vodních zdrojů. Je zapotřebí integrovaná analýza sociálního rozměru rybolovu v EU, aby tvůrci politik mohli při navrhování opatření pro zachování zdrojů v rámci řízení rybolovu účinněji zohlednit údaje o zaměstnanosti, genderu, odborném vzdělávání nebo závislosti lidí na rybolovných činnostech.

---

5 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán EU: Ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov, (COM(2023) 102 final).

6 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o energetické transformaci odvětví rybolovu a akvakultury EU (COM(2023) 100 final).

7 Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění nařízení o společné organizaci zemědělských trhů (COM(2023) 101 final).

8 Evropská komise, Společné výzkumné středisko, Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství, *The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (Výroční hospodářská zpráva o rybářském loďstvu EU za rok 2022) (STECF 22-06)*, Virtanen, J. (editor), Guillen, J. (editor), Prellezo, R. (editor), Sabatella, E. (editor), Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

9 Evropská komise, Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR) – The EU aquaculture sector: economic report 2020 (Odvětví akvakultury EU: hospodářská zpráva) (STECF-20-12), EUR 28359 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021.

Chceme-li zajistit životaschopnou budoucnost odvětví rybolovu, akvakultury a zpracování v EU a pobřežních komunit, je klíčová generační obnova. K tomu však může dojít pouze tehdy, pokud toto odvětví bude vnímáno jako atraktivní, pokud se díky inovacím zlepší obtížné pracovní podmínky, pokud bude zachována biologická rozmanitost, čistota a zdraví mořského prostředí a pokud naše společnost ocení profesionalitu a služby, které rybáři a producenti akvakultury poskytují. Rybolov je třeba propagovat jako atraktivní volbu z hlediska povolání, přičemž rybáři musí být vnímáni jako „správci moře“. Zdůraznit by se měla také možnost žít život v přírodě nebo příležitosti pro inovativní uspořádání práce, jako je propojení produkce s přímým prodejem nebo cestovním ruchem. Stejně tak je zásadní posílit a zvýšit uznání důležité role žen v celém hodnotovém řetězci mořských plodů EU, od vytváření bohatství a zaměstnanosti až po udržitelné využívání a zachování vodních zdrojů.

SRP poskytuje nástroje, které mohou pomoci zvýšit atraktivitu rybolovu a akvakultury jako povolání. Například udržitelné řízení rybolovu zajišťuje dlouhodobou dostupnost zdravých rybích populací, což je předpokladem stability podniků. SRP rovněž přisuzuje významnou úlohu organizacím producentů, čímž jim a jejich členům umožňuje vytvářet opatření šitá na míru a posilovat postavení hospodářských subjektů v celkovém hodnotovém řetězci. Kromě toho zohlednění socioekonomických dopadů v rozhodnutích o řízení umožňuje zajistit přiměřenou životní úroveň pro ty, kdo jsou závislí na rybolovných činnostech. Rozpočet EU, zejména Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (ENRAF)[10] a jeho komunitně vedený místní rozvoj, poskytuje významnou finanční podporu[11] na zlepšení bezpečnosti a pracovních podmínek, rozvoj dovedností, sdílení znalostí a zvýšení celkové odolnosti odvětví.

Při zachovávání atraktivity tohoto odvětví hrají roli další politiky EU, které tak zajišťují prosperující budoucnost evropských rybářských a akvakulturních komunit. Kromě SRP se právní předpisy EU řídí ambiciózními mezinárodními normami pro bezpečnost a pracovní podmínky v odvětví rybolovu, včetně odborné přípravy pro posádky rybářských lodí[12], úsilí o vymýcení moderního otroctví, nezákonného, neregulovaného a nehlášeného (NNN) rybolovu a podporu rozvoje sociálních standardů na celém světě. Tyto snahy podporují mezinárodní spolupráci[13] a přispívají k celosvětovým rovným podmínkám a spravedlivé hospodářské soutěži se třetími zeměmi. V dohodách o volném obchodu rovněž podporují vysokou úroveň ambicí pro udržitelný rozvoj trhů s produkty rybolovu a akvakultury.

Všichni aktéři v této oblasti přispívají k ziskovosti a atraktivitě činností v oblasti rybolovu a akvakultury. Odvětví musí využívat všechny dostupné nástroje, aby pomocí inovací, investic, spolupráce a diverzifikace dosáhlo změny. Zejména zvyšování kvalifikace prostřednictvím počátečního a celoživotního vzdělávání i odborné přípravy v souladu s cíli vytyčenými v

---

[10] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1139 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a mění nařízení (EU) 2017/1004.

[11] Deset procent z celkového sdíleného přídělu fondu ENRAF.

[12] Přijaté v rámci Mezinárodní organizace práce (MOP) nebo Mezinárodní námořní organizace (IMO), například podle Úmluvy o normách výcviku, kvalifikace a strážní služby pracovníků na rybářských plavidlech (úmluva STCW-F).

[13] Zásadní význam má zapojení EU v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Organizace spojených národů a jejích specializovaných agentur, včetně Organizace pro výživu a zemědělství (FAO); při řízení ambiciózního rozhodování v rámci regionálních organizací pro řízení rybolovu a na regionální mezinárodní úrovni v severovýchodním Atlantiku; jakož i na dvoustranné úrovni v rámci dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu a dalších dvoustranných nebo třístranných dohod s třetími zeměmi.

rámci Evropského roku dovedností[14] umožní rybářům a chovatelům v oblasti akvakultury zvýšit efektivitu a odolnost a snížit riziko nehod. Modernizace odvětví a jeho otevření širší sociální službě jsou nezbytné pro zvýšení jeho atraktivity, zejména pro mladou generaci.

Komise:

- **bude od jara 2023 do léta 2024 provádět** celounijní **projekt** participativního **prognózování Rybáři budoucnosti**, jehož cílem je vytvořit prognózu ohledně klíčové úlohy rybářů ve společnosti, která přesahuje poskytování vysoce kvalitních mořských plodů s poměrně nízkou uhlíkovou stopou. Na základě kvalitativních rozhovorů na místě projekt identifikuje trendy, příležitosti a hrozby, které určují atraktivitu odvětví rybolovu. Projekt se bude zejména zabývat:
  - faktory a trendy, které ovlivňují dlouhodobou udržitelnost a ziskovost odvětví rybolovu a dobré životní podmínky rybářských komunit (např. dopady změny klimatu, úbytek biologické rozmanitosti a znečištění, zelená a digitální transformace, dovednosti, stárnutí pracovní síly, vývoj trhu a obchodu),
  - identitou a úlohou rybářů nad rámec jejich hlavní činnosti, zejména v oblasti zachování a obnovy mořského prostředí, environmentálního cestovního ruchu a místního rozvoje pobřežních oblastí,
  - výzvami a příležitostmi vyplývajícími ze spolupráce a součinnosti mezi rybáři a dalšími zúčastněnými stranami v námořní oblasti, zejména v oblasti územního plánování námořních prostor, využívání obnovitelných zdrojů energie, organizace dodavatelského řetězce mořských plodů, oběhového hospodářství a diverzifikace v širším kontextu udržitelné modré ekonomiky.

  Výsledky projektu přispějí k budoucí tvorbě politiky, stejně jako k rozvoji obchodní strategie v odvětví rybolovu,

- vyzývá **členské státy**, aby **od roku 2023** uplatňovaly **přístup zdola nahoru**, který místním rybářským komunitám umožňuje řešit sociální výzvy a potřeby **prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje** v rámci programů ENRAF na období 2021–2027,

- žádá **vědeckou obec**, zejména Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybolov (VTHVR), aby dále rozvíjela **sociální ukazatele**, které by se používaly při analýze socio-ekonomických zpráv. To se promítne do budoucích návrhů opatření pro řízení rybolovu a opatření pro zachování zdrojů a zlepší hodnocení dopadů těchto opatření na sociální oblast a zaměstnanost. Pomůže to rovněž určit, jak plánovat zdroje a investice potřebné na podporu atraktivity odvětví,

- **zváží, zda po přijetí revidované Mezinárodní úmluvy o normách výcviku, kvalifikace a strážní služby personálu rybářských plavidel (STCW-F)navrhne směrnici, která zajistí její správné provedení** v právním řádu EU, a pomůže členským státům urychlit ratifikaci úmluv Mezinárodní organizace práce (MOP) a Mezinárodní námořní organizace (IMO).

[14] Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku dovedností 2023 (COM(2022) 526 final).

3. PŘÍSPĚVEK K OCHRANĚ PLANETY

Společnou rybářskou politikou EU vytvořila stabilní legislativní rámec pro řízení rybolovu. Během posledních padesáti let se tato politika stala základem pro tvorbu vysokých standardů pro zachování a řízení živých mořských zdrojů a přispěla k ochraně mořského prostředí.

SRP stanoví jasné cíle pro udržitelné řízení rybích populací. Při rozhodování vychází ze spolehlivých a mezinárodně uznávaných vědeckých doporučení, shromažďuje širokou škálu údajů a poskytuje lepší modelovací kapacity, které přispívají k návrhům rybolovných práv. Řízení loďstev zajišťuje dlouhodobou rovnováhu mezi rybolovnou kapacitou a rybolovnými právy. Členské státy a zúčastněné strany jsou do řízení rybolovu úzce zapojeny, přičemž rozhodování vychází z regionálních hledisek a specifických charakteristik. Tato politika je posílena důkladným systémem kontroly, inspekce a prosazování práva, který zahrnuje boj proti činnostem rybolovu NNN prostřednictvím nařízení o kontrole[15] a nařízení o rybolovu NNN[16], zatímco fond ENRAF vybízí k plnění politických cílů a finančně jej podporuje.

Po deseti letech provádění reformované SRP vidíme hmatatelný pokrok směrem k udržitelnějšímu rybolovu. Rybáři, občanská společnost a členské státy přispěli k obnově mnoha kritických rybích populací, jako je štikozubec obecný ve vodách u pobřeží Pyrenejského poloostrova a v Atlantiku a mořský okoun, a pomohli zastavit pokles populací ve Středozemním a Černém moři. Současně je třeba dosáhnout většího pokroku a zvýšit ambice, aby byly zcela splněny cíle SRP v oblasti environmentální udržitelnosti.

Ochrana mořských ekosystémů a zdrojů

Rybolovné činnosti nadále nepříznivě ovlivňují mořské ekosystémy, zejména narušováním mořského dna, vedlejšími úlovky citlivých druhů a účinky na mořské potravní sítě. Tyto účinky, jimiž se podrobně zabývá akční plán pro mořské prostředí, se kombinují s účinky změny klimatu a dalších tlaků způsobených lidskou činností. Špatný stav mořských ekosystémů zároveň přímo ohrožuje udržitelnost rybolovných zdrojů a akvakultury a s nimi spojených hospodářských činností, jakož i dobré životní podmínky komunit, které jsou na nich závislé.

Změny stavu ekosystémů ovlivňují krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou produktivitu rybích populací a zhoršují krátkodobé otřesy, jako jsou období abnormálně zvýšené teploty oceánů, jejich okyselování, problémy s reprodukcí, kvetení toxických řas, výskyt parazitů nebo nedostatek kyslíku. Tyto změny a otřesy mohou způsobit kolaps rybích populací nebo je donutit k přesunu do severnějších, hlubších a chladnějších vod, často na území mimo EU. Negativní dopad na mořské ekosystémy a následně na činnosti v oblasti rybolovu a akvakultury mají rovněž plasty, mikroplasty a další znečištění způsobené lidskou činností v moři i na souši (např. zemědělství, rybolov, průmysl, lodní doprava, odpadní vody).

[15] Nařízení Rady (ES) č. 1224/2009 ze dne 20. listopadu 2009 o zavedení kontrolního režimu Společenství k zajištění dodržování pravidel společné rybářské politiky, o změně nařízení (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č. 811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008 a (ES) č. 1342/2008 a o zrušení nařízení (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006.

[16] Nařízení Rady (ES) č. 1005/2008 ze dne 29. září 2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu, mění nařízení (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1936/2001 a (ES) č. 601/2004 a zrušují nařízení (ES) č. 1093/94 a (ES) č. 1447/1999.

Kombinované účinky těchto výzev jsou z hlediska rozsahu bezprecedentní. Vzhledem k nejistotě, kterou přinášejí budoucí klimatické podmínky, a potřebě dalšího výzkumu je obtížné je plně vyhodnotit a pochopit, což situaci jen zhoršuje.

Vedle řešení tlaků na mořské prostředí, které nesouvisejí s rybolovem, je k účinnému odstranění těchto problémů zapotřebí plné a důrazné provádění SRP, zejména posílením sběru údajů a vědecké práce, pokračováním v úsilí o rozhodování založeném na důkazech a zajištěním soudržné a účinné kontroly a prosazování práva. Jak je vyjádřeno v akčním plánu pro mořské prostředí, znamená to mimo jiné upřednostnění nejvýznamnějších opatření pro snížení dopadu rybolovu na mořské prostředí. Zvláštní pozornost je třeba věnovat těmto oblastem:

- Dosažení „maximálního udržitelného výnosu“

Díky zásadě „maximálního udržitelného výnosu“ (MSY[17]) přijala SRP operativní, měřitelný a vědecky podložený cíl pro řízení rybolovu. Obnovení populací na úrovně MSY a vyšší může snížit negativní dopady na mořské ekosystémy, zvýšit ziskovost loďstev a snížit emise uhlíku rybářských loďstev. EU se k MSY zavázala také v mezinárodních dohodách, například v rámci cílů udržitelného rozvoje OSN. V oblastech, kde byl zaveden, se populace obnovily, úlovky a příjmy se zvýšily a negativní dopady na mořské prostředí se snížily. V posledních letech dosahuje stále více populací udržitelných úrovní, přičemž zvláště dobré výsledky jsou evidovány v severovýchodním Atlantiku. Je však třeba vyvinout další úsilí. Ve Středozemním moři je situace stále znepokojivá a zlepšování příliš pomalé, zatímco v Baltském moři došlo ke zvratu nedávného zlepšení v důsledku jiných tlaků na životní prostředí a mořské ekosystémy[18]. Je zásadní pokračovat v obnově rybích populací a jejich udržování nad úrovněmi MSY a urychlit ji.

- Posílení ekosystémového přístupu prostřednictvím lepší vědecké práce

Řešení environmentálních výzev pro mořské ekosystémy, rybolov a akvakulturu začíná prací vědecké obce. Věda umožňuje tvůrcům politik přijímat informovaná rozhodnutí a plně uplatňovat ekosystémový přístup k řízení rybolovu a akvakultury, který je jednou z klíčových zásad SRP. To znamená zohlednit různé typy lidských dopadů a systémů řízení na využívání přírodních zdrojů a mořského prostředí a naopak dopady stavu přírodních zdrojů na odvětví rybolovu.

Aby bylo dosaženo dlouhodobé udržitelnosti využívání mořských zdrojů, a to i ze socioekonomického hlediska, musí vědecká doporučení, na nichž jsou založena rozhodnutí o řízení, odrážet celou složitost mořských ekosystémů[19], jakož i kumulativní dopad tlaků a zmírňujících opatření. Proto je nutné pokračovat v úsilí o zlepšování poznatků a údajů, aby vědecké poradenství mohlo zohlednit celý kontext mořských ekosystémů. To přispěje k úvahám o tom, zda zvýšit počet populací řízených v rámci víceletých kvót.

---

[17] Maximálním udržitelným výnosem se rozumí nejvyšší teoretický vyvážený výnos, který je možné nepřetržitě v průměru získávat z populace za stávajících průměrných environmentálních podmínek, aniž by byl významně narušen proces reprodukce (čl. 4 odst. 1 bod 7 nařízení o SRP).

[18] Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, Cesta k udržitelnějšímu rybolovu v EU: aktuální stav a hlavní směry pro rok 2023 (COM/2022/253 final).

[19] S interakcemi mezi různými druhy a procesy v ekosystému a celou řadou tlaků způsobených různými lidskými činnostmi.

Zlepšený sběr údajů neustále posiluje důkazní základnu politiky[20]. Mezinárodní rada pro průzkum moří (ICES) již zohlednila ekosystémová hlediska ve svých vědeckých doporučeních. Poskytuje například přehledy ekosystémů[21] pro každý ekoregion[22].

- Účinná kontrola a prosazování práva v oblasti komerčního a rekreačního rybolovu

Pro dosažení cílů udržitelnosti SRP je důležité mít na paměti dopady všech činností – jak komerčních, tak rekreačních – a zajistit účinnou kontrolu a prosazování práva členskými státy. Nařízení o kontrole stanoví podrobná pravidla, zejména pro komerční loďstva. V menší míře to platí pro rekreační rybolov.

SRP odkazuje na možný „významný dopad [rekreačního rybolovu] na rybolovné zdroje“ a zdůrazňuje, že členské státy musí „zajistit, aby byl provozován způsobem slučitelným s cíli společné rybářské politiky“[23]. Řízení rekreačního rybolovu vyžaduje úplný obraz dopadu této činnosti na rybí populace a ekosystémy. Musí také zohlednit specifickou povahu takového rybolovu a vzít v úvahu další právní předpisy EU, které se na tyto činnosti vztahují.

Spolehlivý a jednotný sběr údajů zůstává velkým problémem, který Komisi ztěžuje posouzení dopadu rekreačního rybolovu na konkrétní populace a tvorbu vhodných opatření. Návrh Komise[24] týkající se revize nařízení o kontrole, který je v současné době projednáván se spolunormotvůrci, zavádí obecný požadavek na sledování počtu rekreačních rybářů prostřednictvím systému licencí nebo registrace, jakož i požadavek na systém sběru údajů nebo registrace úlovků pro všechny rekreační úlovky, aby došlo ke zlepšení kontroly a sledování.

- Inovace a financování

V oblasti rybolovu již existuje řada průkopnických projektů a přístupů, které se zabývají snižováním znečištění a emisí skleníkových plynů a řešením dopadů změny klimatu. Některé z nich se zaměřují na testování a používání inovativních řešení v terénu, jako jsou biologicky rozložitelné sítě, lana a součásti lovného zařízení, sběr mořského odpadu[25], nebo na činnosti v oblasti prevence znečištění. EU rovněž zavedla předpisy ke zlepšení oběhového návrhu a

---

20 STECF 22-07 - Eval 2021 ARs DCF and data transmission.pdf - Rámec pro shromažďování údajů – Evropská komise (europa.eu).

21 https://www.ices.dk/advice/ESD/Pages/Ecosystem-overviews.aspx.

22 Rada ICES používá ekoregiony jako prostorové jednotky pro syntézu důkazů pro ekosystémový přístup. Ekoregiony rady ICES jsou založeny na biogeografických a oceánografických charakteristikách a na existujících rozdílech v politické, sociální a hospodářské oblasti a v oblasti řízení. Jsou vypracovávány prostřednictvím opakovaného procesu konzultací mezi vědci a zúčastněnými stranami pod vedením poradního výboru rady ICES.

23 3. bod odůvodnění nařízení o SRP.

24 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1224/2009, nařízení Rady (ES) č. 768/2005, nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1139, pokud jde o kontrolu rybolovu (COM/2018/368 final).

25 Například projekt „Výlov odpadů“, který je dobrou ukázkou obecnějšího přínosu rybářů k dosažení zdravějšího mořského prostředí nad rámec jejich tradičních rybolovných činností. Po příjezdu do přístavů pak mohou bezpečněji sbírat a likvidovat odpad, včetně odpadu zachyceného v sítích při běžných rybolovných operacích.

sledování lovných zařízení[26], aby podpořila jejich opětovné používání a usnadnila recyklovatelnost, a spolupracuje s normalizačními organizacemi na jejím provádění.

Stejně důležité bude vyvinout rybářská plavidla, která jsou mnohem energeticky účinnější a vhodná pro energeticky neutrální pohon, a rybolovné techniky, které omezují poškozování mořské biologické rozmanitosti, jakož i celkově zajistit, aby rybolovné činnosti měly omezený dopad na mořské ekosystémy a nezhoršovaly změnu klimatu. To umožní ekosystémům lépe se vyrovnat s dopady změny klimatu.

- Zvyšování soudržnosti politik

Je zapotřebí větší soudržnost provádění SRP a právních předpisů EU v oblasti životního prostředí, zejména rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí[27] a směrnic o ochraně ptáků[28] a o ochraně přírodních stanovišť[29]. V obecnější rovině sem patří cíle a výsledky strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“.

Strategie biologické rozmanitosti obsahuje důležité závazky účinně chránit 30 procent moří EU a přísně chránit třetinu této oblasti, aby se mořské ekosystémy obnovily ve prospěch lidí a klimatu a aby byly dále chráněny citlivé druhy a stanoviště. Cílem akčního plánu pro mořské prostředí, který je jedním z výstupů strategie v oblasti biologické rozmanitosti, je poskytnout rámec pro provádění těchto závazků a navrhnout opatření k posílení součinnosti mezi politikami v oblasti rybolovu a životního prostředí, a tím posílit příspěvek SRP k environmentálním cílům EU. Cílem strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ je navíc zajistit neutrální nebo pozitivní dopad na životní prostředí ve všech odvětvích zapojených do potravinového systému a vyzvat k urychlení přechodu na udržitelnou produkci ryb a mořských plodů.

Je rovněž zapotřebí soudržnost mezi vnějším rozměrem SRP a mezinárodní environmentální politikou, například v rámci regionálních organizací pro řízení rybolovu, regionálních námořních úmluv nebo dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu.

Komise:

- vyzývá **členské státy**, aby plně a urychleně provedly opatření nastíněná v **akčním plánu pro mořské prostředí**,

[26] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/883 ze dne 17. dubna 2019 o přístavních zařízeních pro příjem odpadu z lodí, kterou se mění směrnice 2010/65/EU a zrušuje směrnice 2000/59/ES (Text s významem pro EHP), a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2021/958 ze dne 31. května 2021, kterým se stanoví formát pro předkládání údajů a informací o lovných zařízeních uvedených na trh a o odpadních lovných zařízeních sebraných v členských státech a formát zprávy o kontrole kvality v souladu s čl. 13 odst. 1 písm. d) a čl. 13 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904.

[27] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí).

[28] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

[29] Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

- vyzývá **členské státy**, aby se v diskusích o rybolovných právech na rok 2024 zaměřily na to, aby zajistily **dosažení cílového MSY ve všech mořských pánvích**,

- **v letech 2023 a 2024 zaměří** své úsilí na **rozvoj vědeckého poradenství na podporu ekosystémového přístupu** k řízení rybolovu v EU, a to řízením dialogu s **vědeckou obcí a zúčastněnými stranami**,

- vyzývá **členské státy**, aby zajistily úplné a rychlé provedení **směrnice o plastech na jedno použití**,

- vybízí **rybáře,** aby se v roli „správců moře“ nadále zapojovali do sběru odpadků v moři a používání biologicky rozložitelných prvků v rybolovných zařízeních, a to s podporou odborné přípravy a dostupných zdrojů financování,

- do roku 2024 vydá **čtyři dokumenty s pokyny** jako součást provádění sdělení Komise o **strategických zásadách pro udržitelnější a konkurenceschopnější akvakulturu v EU na období 2021–2030**[30]. Tyto pokyny podpoří rozvoj odvětví v následujících oblastech: i) řádné správní a regulační postupy; ii) přístup k prostoru, iv) environmentální výkonnost a iv) zmírňování změny klimatu.

Zvýšení selektivity lovných zařízení a zavedení povinnosti vykládky

Nežádoucí úlovky přispívají k úbytku mořských zdrojů. Jako hospodářskou pobídku k urychlení přechodu k větší selektivitě zavedla EU v roce 2013 „povinnost vykládky“, která vyžaduje, aby byly vyloženy všechny úlovky, včetně těch nežádoucích. Povinnost vykládky vstoupila v platnost v roce 2019. Jejím cílem je snížit a pokud možno eliminovat výměty. Výměty představují nejen značné plýtvání zdroji, ale mají také nepříznivý dopad na udržitelné využívání biologických mořských zdrojů a mořských ekosystémů, jakož i na finanční životaschopnost rybolovu.

V roce 2009, před reformou SRP v roce 2013, se odhadovalo, že v evropském rybolovu se jako výměty ročně vyřadí 1,7 milionu tun (všech druhů), což odpovídá 23 procentům celkových úlovků. Tato skutečnost má závažný negativní dopad na životní prostředí, a to jak na cílené druhy, tak na necílené vedlejší úlovky. Podle vědeckého doporučení[31] zůstává míra nežádoucích úlovků vysoká v řadě případů smíšeného rybolovu druhů žijících při dně ve vodách EU (mezi 20–30 procenty v oblasti Severního moře v širším smyslu, Keltského moře, Biskajského zálivu a pobřeží Pyrenejského poloostrova). Míra výmětů se však značně liší v závislosti na (cíleném) rybolovu a rybářském loďstvu, přičemž nedokumentované výměty mají i nadále nepříznivý dopad na sběr údajů.

Zjištění auditů, které Komise zahájila v roce 2020[32], ukazují, že členské státy, u nichž byly audity provedeny, nepřijaly nezbytná opatření k zajištění účinné kontroly a prosazování

[30] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Strategické zásady pro udržitelnější a konkurenceschopnější akvakulturu v EU na období 2021–2030 (COM (2021) 236 final).

[31] STECF PLEN 22-01.

[32] V případě Francie a Španělska viz https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_21_4681. V případě Irska, Belgie a Nizozemska viz https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_21_5342.

povinnosti vykládky. Tradiční kontrolní nástroje (jako jsou inspekce na moři a inspekce vykládek / lodních deníků v docích / při dražbách) jsou nedostatečné, protože poskytují pouze velmi omezený přehled o dodržování předpisů v době sledování.

Ve svém návrhu revidovaného systému kontroly rybolovu[33] Komise podporuje používání moderních kontrolních nástrojů. Bude i nadále spolupracovat se spolunormotvůrci na dosažení ambiciózní dohody o tomto důležitém právním předpisu. Jelikož nebyly vyvinuty a nejsou používány nejúčinnější kontrolní a donucovací prostředky, např. dálkové elektronické sledování a další moderní kontrolní nástroje, existují náznaky rozsáhlého nedodržování předpisů a nezdokumentovaných nezákonných výmětů úlovků[34]. To představuje významné riziko – pokud uváděné údaje neodrážejí skutečné úlovky, je kvalita vědeckých doporučení vážně ohrožena.

Komise uznává stávající strukturální obtíže při provádění povinnosti vykládky. I přes pokračující úsilí a spolupráci všech zúčastněných stran za účelem zlepšení situace je však třeba zmíněné nedostatky řešit. Úvahy, které vedly k zavedení povinnosti vykládky v roce 2013, zůstávají zcela v platnosti, a její zásady, zejména pokud jde o zamezení plýtvání vzácnými zdroji, jsou aktuálnější než kdy předtím.

Členské státy a vědecká obec musí vynaložit větší úsilí na sběr správných údajů, díky nimž budou moci analyzovat výzvy při provádění povinnosti vykládky. Současně je třeba rybářům lépe vysvětlit výhody politiky, která zamezuje výmětům a nežádoucím úlovkům. Rybáři navíc sami nejlépe vědí, kdy a kde lovit a zároveň se vyhýbat nežádoucím úlovkům. Proto je klíčové svěřit rybářům používání selektivních metod rybolovu a ocenit jejich úsilí o zlepšení zachování zdrojů. Rybáři by měli prokázat svůj závazek tím, že zajistí plnou transparentnost operací na palubě, budou přesně hlásit své úlovky a budou dosahovat výsledků z hlediska selektivity.

Cílem SRP je zvýšit selektivitu lovných zařízení, aby v první řadě nedocházelo k nežádoucím úlovkům. Díky úsilí rybářů a členských států[35] došlo k pokroku ve vývoji inovativních a selektivnějších lovných zařízení. Čtyři roky po plném vstupu povinnosti vykládky v platnost je však zapotřebí mnohem více.

Jak je uvedeno v akčním plánu pro mořské prostředí, mělo by se rozšířit skutečné používání a zavádění těchto nových lovných zařízení a nejmodernějších rybolovných technik v praxi. Členské státy by měly zlepšit využívání cílené podpory z fondu ENRAF pro tento účel. Kromě toho by měly podporovat širší využívání nových technologií pro shromažďování údajů a optimalizaci rybolovu s cílem minimalizovat nežádoucí úlovky ze strany rybářů.

Komise:

[33] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1224/2009, nařízení Rady (ES) č. 768/2005, nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1139, pokud jde o kontrolu rybolovu (COM(2018) 368 final).

[34] https://www.efca.europa.eu/en/content/compliance-evaluation; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates_en; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates-mediterranean-and-black-sea_en.

[35] Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, Cesta k udržitelnějšímu rybolovu v EU: aktuální stav a hlavní směry pro rok 2023. COM(2022) 253 final.

- vyzývá **členské státy, vědeckou obec, poradní sbory a organizace producentů**, aby **do jara 2024** poskytly Komisi klíčové údaje, které by byly požadovány pro hodnocení povinnosti vykládky. Komise v tomto směru poskytne pokyny,

- jakmile bude stanoven základ pro takové hodnocení a budou shromážděny dostatečně spolehlivé údaje, vypracuje **do podzimu 2024** zadávací podmínky pro takové hodnocení povinnosti vykládky, aby tvůrci politik byli lépe informováni o účinnosti, účelnosti, soudržnosti, významu a přidané hodnotě zavedených opatření pro EU.

4. ZLEPŠENÍ SPRÁVY SRP

SRP se řídí zásadou řádné správy. V tomto duchu umožňuje regionální přístup zavedený reformou z roku 2013 členským státům spolupracovat v regionálních skupinách a navrhovat formou společných doporučení regionální opatření pro zachování zdrojů. Kromě toho SRP posiluje spolupráci zúčastněných stran tím, že zapojuje poradní sbory. Ty předkládají doporučení Komisi, členským státům a regionálním skupinám a poskytují poznatky zúčastněných stran, které podporují rozvoj opatření pro zachování a řízení zdrojů.

Zpočátku se regionální skupiny soustředily většinou na své uspořádání a provádění povinnosti vykládky. Práce na opatřeních pro zachování zdrojů podle článku 11 nařízení o SRP[36], která jsou nezbytná pro zajištění plnění povinností vyplývajících z právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a nařízení o technických opatřeních[37], se začaly zrychlovat až v roce 2021. V jednotlivých mořských oblastech postoupily velmi nerovnoměrně.

Jak je uvedeno v akčním plánu pro mořské prostředí, členské státy musí obnovit svůj závazek zvýšit efektivnost, rychlost a úroveň ambicí práce na regionální úrovni, zejména pokud jde o provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí podle článku 11 SRP. Za tímto účelem by členské státy měly řešit chybějící dostatečné zdroje pro práci v regionálních skupinách, dále zvýšit zapojení zúčastněných stran a posílit vědeckou základnu. V první polovině roku 2024 Komise posoudí pokrok při provádění akčního plánu pro mořské prostředí v rámci přezkumu strategie v oblasti biologické rozmanitosti v polovině období a v závislosti na posouzení dosaženého pokroku a v souladu se svým právem iniciativy zváží, zda jsou zapotřebí další opatření, včetně opatření legislativních.

Komise:

- vyzývá **členské státy**, aby od roku **2023** plně prováděly opatření v oblasti správy stanovená v akčním plánu pro mořské prostředí,

[36] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice, o změně nařízení Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutí Rady 2004/585/ES.

[37] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1241 ze dne 20. června 2019 o zachování rybolovných zdrojů a ochraně mořských ekosystémů pomocí technických opatření, o změně nařízení Rady (ES) č. 1967/2006, (ES) č. 1224/2009 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 a (EU) 2019/1022 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 894/97, (ES) č. 850/98, (ES) č. 2549/2000, (ES) č. 254/2002, (ES) č. 812/2004 a (ES) č. 2187/2005.

- vyzývá **regionální skupiny členských států pro rybolov**, aby od roku **2023** lépe zapojily zúčastněné strany, zejména poradní sbory, do regionálních organizací, a zajistily tak účast jak orgánů pro rybolov, tak orgánů pro ochranu životního prostředí,

- vyzývá **členské státy**, aby od roku **2023** vyčlenily na práci v regionálních skupinách odpovídající zdroje.

Řádná správa závisí také na větší transparentnosti. Článek 17 SRP jasně vyžaduje, aby členské státy při přidělování rybolovných práv uplatňovaly transparentní a objektivní kritéria, včetně kritérií environmentální, sociální a hospodářské povahy. Zúčastněné strany potřebují mít jasné informace o tom, jak členské státy přidělují rybolovná práva a řídí kapacitu loďstev na vnitrostátní úrovni. Komise proto bude spolupracovat s vědeckými subjekty a členskými státy na dalším posouzení a zajištění transparentnosti těchto kritérií a jejich souladu s ustanoveními SRP a na podpoře používání kritérií, která mohou být přínosem pro udržitelné rybolovné postupy a drobné a pobřežní rybáře, kteří představují téměř 75 procent všech rybářských plavidel registrovaných v EU a téměř polovinu všech pracovních míst v odvětví rybolovu.

Evropské středisko pro sledování trhu s produkty rybolovu a akvakultury (EUMOFA)[38] sice již zajišťuje transparentnost trhu s produkty rybolovu a akvakultury, je však zapotřebí větší transparentnosti, aby se spotřebitelé mohli rozhodovat na základě informací. Jak bylo oznámeno ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“, je důležité pokračovat v práci na iniciativě týkající se udržitelného potravinového systému, kterou Komise plánuje navrhnout v roce 2023 pro harmonizovaný přístup EU k udržitelné produkci potravin.

Řádná správa rybolovu a akvakultury vyžaduje jasný, stabilní a spravedlivý přístup k námořnímu prostoru s ohledem na sílící soutěž mezi hospodářskými odvětvími o jeho využívání. Směrnice o územním plánování námořních prostor[39] stanoví rámec pro omezování konfliktů v námořním prostoru a podporu synergií mezi jednotlivými námořními činnostmi. Navíc zvýšením předvídatelnosti, transparentnosti a právní jistoty podporuje investice.

Členské státy by měly na základě této směrnice zlepšit koordinaci mezi řízením rybolovu a procesy územního plánování námořních prostor. Rostoucí využívání moří k jiným účelům než k rybolovu, jako jsou chráněné mořské oblasti nebo obnovitelné zdroje energie, navíc vyžaduje větší regionální sladění územního plánování námořních prostor nad rámec úrovně členských států.

Komise:

- **požádá Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství (VTHVR), aby v roce 2023 provedl analýzu** kritérií používaných členskými státy pro přidělování rybolovných práv na vnitrostátní úrovni,

- **v roce 2023 zahájí diskuse mezi členskými státy a zúčastněnými stranami s cílem připravit příručku k přidělování rybolovných práv s cílem zvýšit transparentnost, podpořit udržitelné rybolovné postupy v celé EU a podpořit**

[38] https://www.eumofa.eu/cs/home.

[39] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/89/EU ze dne 23. července 2014, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor.

drobné a pobřežní rybáře.

5. PŘIZPŮSOBENÍ SE MĚNÍCÍM SE ZÁJMŮM V OBLASTI RYBOLOVU MIMO VODY EU

Nedávný politický a geopolitický vývoj, jako je brexit a brutální válka Ruska proti Ukrajině, zdůraznil dopad měnícího se geopolitického kontextu v Evropě na rybářskou politiku EU a jeho úzkou vazbu na námořní bezpečnost. Obě události vedly ke změně zájmů rybářských loďstev některých členských států, ale také k posunu zájmů ostatních pobřežních států, což ovlivnilo vztahy mezi pobřežními státy v oblasti rybolovu.

Výrazně se změnila dynamika rybářských vztahů s pobřežními státy v severovýchodním Atlantiku a mezi nimi. Před brexitem spravovala EU deset celkových přípustných odlovů (TAC) společně s Norskem a tři populace s pobřežními státy. V současné době je s třetími zeměmi sdíleno dalších 76 celkových přípustných odlovů, přičemž sedm celkových přípustných odlovů se nachází výhradně ve vodách Spojeného království (přičemž EU má na tyto celkové přípustné odlovy rybolovná práva). Tato nová situace způsobila další problémy při plnění hlavních cílů a zásad SRP. Po brexitu stanoví strukturu dvoustranných vztahů mezi EU a Spojeným královstvím dohoda o obchodu a spolupráci. Ta integruje aspekty rybolovu a obchodu a stanoví rámec pro každoroční konzultace se Spojeným královstvím za účelem stanovení rybolovných práv pro sdílené populace. EU rovněž dokončuje novou třístrannou rámcovou dohodu o rybolovu s Norskem a Spojeným královstvím. Ta vytvoří novou platformu pro třístrannou spolupráci v Severním moři, která bude zahrnovat osamostatněné pro spolupráci, pracovní skupiny a každoroční konzultace týkající se našich třístranně sdílených populací. Tyto stávající struktury by měly pomoci vypracovat opatření pro řízení konkrétních problémů a zároveň uznat regulační autonomii stran.

Bezcitná ruská vojenská agrese proti Ukrajině do Evropy opět přinesla válku, což je spojeno s novým nebezpečím a negativními vedlejšími dopady na námořní bezpečnost, která čelí výzvám v podobě územních sporů, soupeření o přírodní zdroje a hrozeb pro svobodu plavby. To vytváří nové napětí v evropských mořských oblastech. V tomto měnícím se geopolitickém kontextu bude EU posilovat spolupráci s podobně smýšlejícími partnery ve svém sousedství a v dalších námořních oblastech strategického významu. Pozastavila dvoustranné konzultace s Ruskem o Baltském moři, jakož i kontakty v souvislosti s regionálními organizacemi pro řízení rybolovu a společný námořní program pro oblast Černého moře.

Vývoj situace v oblasti námořní bezpečnosti v Černém moři má negativní ekonomické důsledky pro rybáře a pobřežní komunity v dotčených členských státech EU. Válka na Ukrajině způsobila kvůli bezpečnostním hrozbám narušení rybolovných činností, například v důsledku plovoucích min. Vedla také k úbytku biologické rozmanitosti, což se projevilo zejména alarmujícím zvýšením úmrtnosti kytovců v Černém moři.

Vzájemným vztahem mezi změnou klimatu, zhoršováním stavu životního prostředí v pobřežních a námořních oblastech a námořní bezpečností se bude zabývat nadcházející aktualizace evropské strategie námořní bezpečnosti a jejího akčního plánu, jakož i připravované společné sdělení o změně klimatu, zhoršování stavu životního prostředí, bezpečnosti a obraně.

Komise:

- **v roce 2023 zaktualizuje evropskou strategii námořní bezpečnosti a její akční plán**,

- představí **společné sdělení o změně klimatu, zhoršování stavu životního prostředí, bezpečnosti a obraně**.

6. VYUŽITÍ POTENCIÁLU UDRŽITELNÝCH INOVACÍ A INVESTIC V RÁMCI SRP

Ziskovost a atraktivita odvětví rybolovu a akvakultury závisí také na jejich schopnosti inovovat a investovat. Je zjevně zapotřebí udržitelných inovací a strukturálních investic v celém hodnotovém řetězci, zejména z hlediska zlepšení energetické účinnosti, přechodu na udržitelnější lovná zařízení, snížení environmentální a klimatické stopy, zlepšení bezpečnosti a podpory dobrých pracovních podmínek. Příští generace rybářských plavidel a akvakulturních farem bude muset pracovat s menším dopadem a využívat méně zdrojů.

Technologické inovace jsou navíc klíčem k rozvoji nových obchodních příležitostí a podpoře hospodářské diverzifikace. Digitální technologie mohou rybářům a chovatelům v oblasti akvakultury poskytnout konkurenční výhodu a zároveň zlepšit shromažďování údajů, kontrolu a prosazování práva, sledovatelnost a informovanost spotřebitelů a vytvořit novou generaci pracovních míst. Zefektivňují rybolov a akvakulturu, usnadňují přímý prodej a podporují transparentní, efektivní a uživatelsky vstřícnou kontrolu a sledování rybolovu. Příkladem jsou systémy dálkového elektronického sledování, jako je uzavřený televizní okruh a čidla, umělá inteligence, automatizovaná analýza dat, nepřetržité měření a záznam výkonu motoru a drony pro zajištění dohledu. Digitální technologie rovněž představují příležitosti pro shromažďování širšího spektra údajů pro vědecké a rozhodovací procesy, zjednodušení procesů a snížení administrativní zátěže provozovatelů v procesu shromažďování údajů. To je klíčové pro podporu rovných podmínek a zajištění stálého toku kvalitních informací o rybích populacích, preferencích spotřebitelů a environmentálních podmínkách.

Členské státy by měly zajistit, aby jejich programy fondu ENRAF měly očekávaný přínos pro inovace, digitalizaci a energetickou transformaci v hodnotových řetězcích rybolovu a akvakultury a doplňovaly program Horizont Evropa a jeho misi „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“. Například evropské digitální dvojče oceánu bude kombinovat data, modely a další digitální technologie, přičemž bude poskytovat vstupní informace založené na znalostech, které jsou důležité pro řízení rybolovu. Komise vyzývá členské státy, aby přispěly k rozvoji tohoto systému digitálních znalostí, zejména tím, že zpřístupní své údaje ze sledování a nástroje pro hodnocení dostupné prostřednictvím digitálního dvojčete oceánu, a vyzývá je, aby využívaly projektů v rámci misí a dalších opatření ke zlepšení své kapacity pro sledování moří.

Je třeba dále vyvíjet a testovat nové technologie a techniky, rozšiřovat je, rozvíjet pro ně trh a učinit je cenově dostupnými pro investory. Zúčastněné strany by měly posílit spolupráci na inovativních projektech sdílením osvědčených postupů a společným vývojem nových technologií. Měly by využívat stávající procesy a kanály spolupráce. Účinným prostředkem pro uplatnění inovací na regionální úrovni, který může prosazovat konkurenceschopnost hodnotového řetězce rybolovu a akvakultury a podpořit jejich technologický rozvoj, jsou například „strategie pro inteligentní specializaci“. Komise bude tento proces nadále podporovat prostřednictvím platformy strategií pro inteligentní specializaci zaměřené na

udržitelnou modrou ekonomiku[40]. Spustila také Středisko EU pro sledování modré ekonomiky, které poskytuje informace téměř v reálném čase a klíčové socioekonomické ukazatele o modré ekonomice EU[41]. Velmi důležité je, že by členské státy a zúčastněné strany měly využívat dostupné zdroje financování k odhalení nevyužitých příležitostí pro podnikání, investice a know-how a že by měly využívat výzkumná zařízení EU.

Za účelem povzbuzení a podpory tohoto procesu vytvoří Komise výroční cenu za udržitelné inovace v oblasti rybolovu. Tímto způsobem představí osvědčené postupy z tohoto odvětví a usnadní jejich šíření. Za tímto účelem Komise vyzve poradní sbory, aby navrhly kritéria pro udělení ceny a kritéria pro výběr nezávislé poroty.

Inovace by měly vést k investicím a vytvářet vyhlídky na ziskovost. Jak zdůrazňuje sdělení o iniciativě týkající se energetické transformace, je nutné zmírnit příspěvek odvětví rybolovu a akvakultury ke změně klimatu a snížit jeho nákladnou závislost na fosilních palivech. Vzhledem k obrovskému nárůstu cen energií, k němuž došlo v roce 2022, stále hrozí, že se většinová část odvětví stane hospodářsky neudržitelnou. Urychlení energetické transformace hodnotového řetězce by se proto mělo zaměřit na snížení provozních nákladů na energie a zároveň pozitivně přispět k cílům Zelené dohody pro Evropu v oblasti klimatické neutrality, snížení znečištění a biologické rozmanitosti. Je třeba urychlit zavádění stávajících technologií (např. elektrických, hybridních, větrných a solárních) a zároveň posílit výzkum a testování nových technologií (např. vodíkových).

Celkově je zapotřebí dalších investic do návrhů, technologií a pokročilých řešení, aby „plavidla budoucnosti“ byla energeticky účinnější, s větší selektivitou, optimalizací a přesností rybolovu. Totéž platí o „akvakulturní farmě budoucnosti“, která by zvýšila produkci měkkýšů a řas, čímž by se snížila environmentální a klimatická stopa akvakultury. Tyto investice může usnadnit veřejné financování EU. K řešení některých z těchto výzev představuje iniciativa týkající se energetické transformace rámec, který umožňuje určit a řešit překážky a vytvářet struktury pro dlouhodobou spolupráci v této oblasti.

Kromě technologických inovací je třeba podporovat osvědčené postupy vedoucí ke snížení klimatické a environmentální stopy rybolovu a akvakultury. V rámci provádění strategických zásad EU pro akvakulturu[42] Komise připraví pokyny k environmentální výkonnosti. Budou se týkat například využívání udržitelných zdrojů bílkovin pro krmiva, efektivnosti krmiv, energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů, jakož i podpory produkce nízkotrofické akvakultury, jako je chov měkkýšů a řas a systémy integrované multitrofické akvakultury[43].

Aby rybářské loďstvo mohlo lépe využívat nové technologie, a vzhledem k tomu, že některé z nich jsou těžší a vyžadují více prostoru než technologie tradiční, je třeba se zamyslet také nad objemem[44] na palubě, což je rovněž důležitý parametr pro zlepšení bezpečnosti a pracovních podmínek. SRP umožňuje soukromé investice do nových, udržitelných a bezpečných plavidel a zároveň zajišťuje, že nedojde ke zvýšení celkové rybolovné kapacity loďstva. Členské státy

40 https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/

41 https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en

42 Viz výše, poznámka pod čarou č. 30.

43 COM(2022) 592 final a COM(2021) 236 final.

44 Objem (vyjádřený v „hrubé tonáži“) je spolu s výkonem (vyjádřeným v kW) jedním z parametrů definice rybolovné kapacity.

mohou flexibilně přidělovat svou rybolovnou kapacitu v rámci stropu stanoveného v SRP a v rámci režimu vstupu a výstupu (tj. jakákoli kapacita vstupující do loďstva musí být kompenzována rovnocenným snížením kapacity). Jak bylo zdůrazněno v hodnocení režimu vstupu a výstupu z roku 2019[45], několik členských států má mezi aktivní kapacitou svých loďstev a stropem rybolovné kapacity rezervu. V případě potřeby mohou a měly by tuto rezervu přidělit, aby usnadnily modernizaci loďstva. V tomto rámci by každé přerozdělení kapacity mělo vyžadovat spolehlivé sledování kapacity, včetně výkonu motorů[46].

Komise:

- vyzývá **členské státy**, aby **od roku 2023** zvýšily ve spolupráci s odvětvím transparentnost a flexibilitu řízení rybolovné kapacity a usnadnily její případné přerozdělení, pokud je to nutné pro strukturální investice na palubách plavidel, a to i s finanční podporou EU a členských států, je-li způsobilá,

- vybízí **partnerství pro energetickou transformaci** (zřízené v rámci iniciativy týkající se energetické transformace), **poradní sbory a sociální partnery**, aby **do roku 2024** předložili konkrétní, praktické a udržitelné návrhy modernizace plavidel s cílem zlepšit bezpečnost, energetickou účinnost a pracovní podmínky na palubách plavidel,

- vyzývá **poradní sbory**, aby v roce 2023 přispěly k vytvoření výroční ceny za udržitelné inovace v oblasti rybolovu s cílem ji poprvé udělit v roce **2024**,

- vyzývá členské státy, aby podporovaly inovace a prosazovaly osvědčené postupy v akvakultuře, stejně jako produkci nízkotrofické akvakultury, jako je chov měkkýšů a řas a systémy integrované multitrofické akvakultury.

7. SRP – DESETILETÍ HMATATELNÝCH VÝSLEDKŮ

Reforma SRP z roku 2013 byla průlomová. Po rozšíření řádného legislativního postupu na rybolov se spolunormotvůrci dohodli na novém legislativním rámci, který poprvé spojil sociální, hospodářský a environmentální rozměr rybářské politiky EU. Umožnil zvýšit odpovědnost, a to i na regionální úrovni, a zlepšit spolupráci mezi příslušným odvětvím rybolovu a dalšími zúčastněnými stranami.

O deset let později vidíme v praxi hmatatelný pokrok směrem k udržitelnějšímu rybolovu. Rybáři, občanská společnost, členské státy a EU přispěli k obnově kritických rybích populací v EU a k tomu, aby se loďstva dostala na ziskovou úroveň. V roce 2009 se v EU lovilo udržitelným způsobem pouze pět rybích populací, v roce 2022 jich je již více než 60 a zlepšování stále pokračuje. Víceleté plány řízení s ambiciózními cíli udržitelnosti nyní

[45] SWD(2019) 312 final.

[46] Evropská komise, Generální ředitelství pro námořní záležitosti a rybolov, Studie o ověřování výkonu motoru členskými státy: závěrečná zpráva, Úřad pro publikace, 2019, https://data.europa.eu/doi/10.2771/945320.

poskytují základ pro soudržné roční rozhodování o rybolovných právech. Rybáři pokračují ve svém úsilí o větší selektivitu svých činností, aby snížili jejich dopad na mořské prostředí[47].

Tato zlepšení z hlediska environmentální udržitelnosti spolu s větší předvídatelností díky stabilnímu legislativnímu rámci vedla ke zlepšování hospodářské výkonnosti[48] od roku 2013. Existují pádné důkazy o tom[49], že SRP přinesla také efektivní a dobře organizované trhy s mořskými plody, které přispívají k transparentnosti a stabilitě dodavatelského řetězce, a tím i k zásobování potravinami.

Díky svému pevnému rámci pro řízení rybolovu jde EU příkladem i při prosazování udržitelného rybolovu na celém světě. Úsilí EU například pomohlo při vytvoření nového a ambiciózního rámce správy ve Středozemním a Černém moři.

EU rovněž urychlila agendu regionálních organizací pro řízení rybolovu, které díky svým systémům řízení a kontroly rybolovu výrazně zlepšily udržitelnost. V roce 2021 bylo 54 z 55 opatření pro zachování zdrojů přijatých regionálními organizacemi pro řízení rybolovu za účelem řízení populací, které spadají do jejich působnosti, v souladu s vědeckým poradenstvím. EU rovněž vyjádřila podporu další práci MOP v oblasti sociálních aspektů v několika regionálních organizacích pro řízení rybolovu[50]. Ve Středozemním a Černém moři je cílem strategie komise GFCM pro rok 2030 prosazovat zásadu důstojné práce, mimo jiné prostřednictvím spravedlivých a bezpečných pracovních podmínek a přístupu k sociální ochraně.

Kromě toho bylo zapojení EU klíčové pro to, aby se tuňák obecný dostal z pokraje kolapsu na udržitelnou úroveň. Celkem 87 procent celosvětových komerčních úlovků tuňáka pochází z populací, jejichž množství je na zdravé úrovni. Pokud jde o populace lovené loďstvem EU, sedmnáct z dvaceti populací tuňáků a tuňákovitých spadajících do působnosti regionálních organizací pro řízení rybolovu je řízeno udržitelným způsobem.

EU rovněž sehrála klíčovou roli při rozhodujícím pokroku Mezinárodní konference o biologické rozmanitosti moří v oblastech nacházejících se mimo jurisdikci jednotlivých států. Vede koalici padesáti zemí s vysokými ambicemi a vyvine veškeré úsilí potřebné k zajištění rychlé a ambiciózní dohody v roce 2023. Podobně se EU podílela na uzavření Dohody o prevenci neregulovaného rybolovu na volném moři ve střední části Severního ledového oceánu v roce 2018 a Dohody WTO o zákazu některých dotací v odvětví rybolovu v roce 2022. EU je rovněž v čele úsilí o vyhlášení nových rozsáhlých chráněných mořských oblastí v

---

47 Příkladem jsou nová lovná zařízení pro lov platýsů zavedená v Baltském moři, nové sítě v Černém moři při lovu pakambaly velké, které snižují vedlejší úlovky citlivých druhů, a nová lovná zařízení pro lov při dně v rámci hlubinného rybolovu krevet, která snížila dopad na mořské dno a spotřebu paliva ve Středozemním moři. Ve Středozemním moři jsou příkladem zapojení všech aktérů do přípravy a provádění opatření v oblasti řízení také zkušenosti s chráněnou mořskou oblastí Columbretes ve Španělsku a s oblastí s omezeným rybolovem Jabuka/Pomo Pit v Jaderském moři. To otevřelo cestu k významné práci v rámci komise GFCM v souvislosti s vytvořením deseti oblastí s omezeným rybolovem ve Středozemním moři.

48 Evropská komise, Společné výzkumné středisko, Vědeckotechnický a hospodářský výbor pro rybářství, *The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (Výroční hospodářská zpráva o rybářském loďstvu EU za rok 2022) (STECF 22-06)*, Virtanen, J. (editor), Guillen, J. (editor), Prellezo, R. (editor), Sabatella, E. (editor), Úřad pro publikace Evropské unie, 2022.

49 Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění nařízení o společné organizaci trhu (COM(2023) 101).

50 Například v Mezinárodní komisi pro ochranu tuňáků v Atlantiku (ICCAT), Komisi pro rybolov v západním a středním Tichém oceánu (WCPFC) a Komisi pro tuňáky Indického oceánu (IOTC).

Jižním oceánu. Vedoucí úloha EU na mezinárodní úrovni rovněž pomohla zajistit pokrok v boji proti rybolovu NNN, v němž EU vykazuje nejlepší výsledky. Navíc dohody o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu s třetími zeměmi přinášejí vzájemné výhody jak EU, tak partnerským zemím a jejich obyvatelstvu. Novější dohody o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu zahrnují ustanovení o lidských právech a ve větší míře začleňují potřeby místního obyvatelstva.

Pokud jde o akvakulturu, reforma SRP z roku 2013 zavedla nové nástroje na podporu udržitelné akvakultury. Spolu s financováním z EU to umožnilo pokrok z hlediska udržitelnosti a konkurenceschopnosti tohoto důležitého odvětví. V roce 2021 přijala Komise nové strategické zásady[51] a členské státy případně odpovídajícím způsobem aktualizovaly své vnitrostátní strategické plány v oblasti akvakultury.

Nařízení o SRP z roku 2013 zajišťuje stabilitu, kterou odvětví rybolovu potřebuje. Jejími základními kameny zůstávají environmentální, sociální a hospodářská udržitelnost, účinná regionální spolupráce a vědecky podložené rozhodování. Pro zajištění místní produkce potravin a snížení dopadů na životní prostředí a emisí skleníkových plynů jsou důležitější než kdy jindy. Základem pro dosažení těchto klíčových cílů zůstává obnova rybích populací nad úrovně MSY.

Pro plné provedení SRP však stále zůstává několik výzev. Ke snížení dopadů rybolovu a akvakultury na životní prostředí a klima je zapotřebí rychlejší a strukturálnější transformace. To je nezbytné pro obnovu zdravého mořského prostředí a zajištění potravin, stejně jako pro zvýšení odolnosti odvětví, zvýšení energetické účinnosti a rychlý příspěvek ke klimatické neutralitě. To pomůže ušetřit náklady na pohonné hmoty a prosperovat díky zelené energii.

Toto sdělení poukazuje na řadu konkrétních prvků SRP, jejichž provádění je třeba posílit a/nebo v jejichž případě je nutné provést další posouzení a úvahy s cílem zajistit, aby odvětví, společnost jako celek a příroda mohly plně využívat obrovského potenciálu této politiky. Některými z těchto prvků se podrobněji zabývá také akční plán pro mořské prostředí a iniciativa týkající se energetické transformace.

Týkají se zejména:

- povinnosti vykládky a jejích nákladů a přínosů pro společnost a rybáře,
- příspěvku k provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí a souvisejícího systému správy,
- zlepšení znalostní základny a posílení ekosystémového přístupu s ohledem na socioekonomické i environmentální cíle,
- budoucnosti povolání a generační obměny,
- využívání příležitostí v oblasti výzkumu a financování ze strany EU,
- přidělování kvót na vnitrostátní úrovni a transparentnosti tohoto procesu,
- rámce pro kapacitu loďstev a jeho významu pro strukturální investice na palubě, a to i na podporu energetické transformace odvětví,
- zlepšení vývoje sociálních ukazatelů s cílem zvýšit spolehlivost socioekonomických zpráv, které se používají při přípravě opatření pro řízení a zachování zdrojů rybolovu.

[51] Viz výše, poznámka pod čarou č. 30.

8. PAKT PRO RYBOLOV A OCEÁNY, KTERÝ PŘIPRAVÍ PŮDU PRO BUDOUCNOST

Na základě pokroku dosaženého od poslední reformy v roce 2013 je SRP budoucnosti politikou, která umožňuje a podporuje: i) rybolov a akvakulturu v součinnosti s přírodou; ii) rybářská plavidla a akvakulturní farmy, které fungují s menším dopadem a s menším množstvím zdrojů; iii) přínos mořských plodů k zajištění potravinového zabezpečení a posílení odolnosti a udržitelnosti potravinových systémů v EU a také iv) rybáře a chovatele v oblasti akvakultury, kteří mohou ve svém povolání najít naplnění, uznání a ekonomickou prosperitu.

SRP, která má budoucnost, se musí starat o rybáře a chovatele v oblasti akvakultury, kteří jsou vybízeni k inovacím a využívání nejnovějších technologií a jsou při tom podporováni. Inovace zvýší účinnost a ziskovost rybolovných a chovatelských činností, zajistí nízkouhlíkové zásobování potravinami a přispějí ke zdraví oceánů a vod a k udržitelnosti potravinového systému. Lepší ochrana mořských ekosystémů nám také pomůže vyrovnat se s nevyhnutelnými dopady změny klimatu, jako jsou období abnormálně zvýšené teploty mořských oblastí, změna trofických podmínek a okyselování.

Plavidla a rybí farmy budoucnosti odstraní závislost odvětví rybolovu a akvakultury na fosilních palivech a budou mnohem energeticky účinnější. Plavidla budou poháněna obnovitelnými zdroji energie a palivy, čistým a energeticky neutrálním pohonem, což bude řešit změnu klimatu a znečištění na moři. Díky nejnovějším technologiím pro přesný rybolov budou také selektivnější a zefektivní rybolov. SRP podpoří rybáře budoucnosti, kteří budou používat udržitelnější lovná zařízení a budou pružněji reagovat na změny klimatu, úbytek biologické rozmanitosti a změny na moři a budou schopni dočasně přejít na jiné činnosti modré ekonomiky a veřejné služby, aby zmírnili tlak na zdroje ryb. Rybolov bude inovativní a bezpečný a bude poskytovat vzácnou službu správy moře.

Výchozím bodem je zajistit řádné provádění stávajících legislativních požadavků tak, aby byly k dispozici všechny údaje, poznatky a podněty, které budou využity při úvahách se všemi příslušnými zúčastněnými stranami. Jak je podrobně popsáno v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení, zúčastněné strany zintenzivňují spolupráci na dosažení cílů SRP a připravují tak půdu pro cennou spolupráci v nadcházejících letech.

Z rozsáhlých konzultací se zúčastněnými stranami, které proběhly při přípravě tohoto sdělení, jasně vyplynulo, že ambiciózní výsledky z hlediska udržitelnosti i ziskovosti mohou přinést pouze rybolov a akvakultura, které jsou řízeny v duchu spolupráce a důvěry mezi veřejnými orgány na všech úrovních, tj. vědeckou obcí, rybáři a chovateli v oblasti akvakultury a jejich organizacemi a občanskou společností.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Komise vyzývá členské státy, zúčastněné strany v oblasti rybolovu a vědeckou obec, aby se připojily k „Paktu pro rybolov a oceány“, který by znovu potvrdil společný závazek plně provádět stávající politiku a přispěl by k nezbytným úvahám a posouzením některých prvků SRP. To poté přispěje k diskusi mezi správci rybolovu a zúčastněnými stranami o tvorbě politiky, která obstojí i v budoucnu, z hlediska sociální i environmentální odolnosti.

Pakt se bude opírat o tyto klíčové zásady:

- plné **dodržování stávajících pravidel** s cílem zajistit, aby rybolov byl prováděn na udržitelné úrovni, a výrazně snížit negativní dopady na mořské ekosystémy,
- větší **transparentnost** z hlediska správy a rozhodování s cílem zajistit, aby do procesu byly zapojeny všechny příslušné zúčastněné strany a aby tyto strany měly úplné informace o pravidlech,
- **lepší správa** s užšími vazbami na další oblasti politiky pro rozvoj ucelenějšího přístupu, který se zabývá i dalšími tlaky na mořské prostředí, a prostřednictvím dalšího pokroku při spolupráci EU s třetími zeměmi s cílem zajistit rovné podmínky,
- **uznání úlohy rybářů jako „správců moře“** a poskytnutí rámce podporujícího socioekonomickou odolnost odvětví, environmentální udržitelnost a generační obměnu,
- **přístup zaměřený na budoucnost díky většímu výzkumu a inovacím**, které odvětví umožní přispět ke klimatické neutralitě (a to i díky „plavidlům budoucnosti“ a udržitelnějším lovným zařízením a technikám), usnadnit rozvoj přesného rybolovu, vytvořit koncepci povolání rybáře budoucnosti a shromáždit potřebné údaje pro budoucí vývoj politiky.

Současná společná rybářská politika spolu s opatřeními vyplývajícími z tohoto sdělení, akčního plánu pro mořské prostředí a iniciativy týkající se energetické transformace umožňují větší zapojení a investice v budoucnu. Pakt pro rybolov a oceány je výzvou ke společné práci na nezbytných zlepšeních při provádění SRP v krátkodobém horizontu a k zahájení nové fáze diskuse mezi všemi zúčastněnými stranami v oblasti rybolovu. Je to výzva ke zpřesnění politiky tam, kde je to nutné, aby nám pomohla vypořádat se s novými výzvami a skutečnostmi a vybudovat vzájemné porozumění o tom, kam chceme směřovat. Pokud všechny zúčastněné strany spojí své síly a splní svůj úkol, pomůže SRP optimalizovat řízení a přinést společná vítězství v reakci na rostoucí výzvy, jimž rybolov a akvakultura, mořské ekosystémy a pobřežní komunity čelí.